läbides madalama joomena Kivi ja Raekoja tänavat, kuna üle edelapoolse ehitati kivisild.

Veed. Kausaalses sidemes eespool-mainitud vagumustega on linna piirides asuvad seisuveed. Neist on esitatavad: Raadi järvik, Jaama mõisa lomp ja Meltsiveski ning Botaanika-aia tiik (vt. linnaplaan!). Vähemaid tiike on Saksa Käsitööliste Seltsi aias (Tiigi ja Aia t. vahel), Peetri kiriku juures jm. Kõik alul loendatud veekogud asuvad juba tuttavail eeldiluviaalseil vagumusil: Raadi järvik ja Jaama mõisa lomp pea-, Meltsiveski ja Botaanika-aia tiik aga lisavagumusel. Neist suurim on esimene. Ta asub linna kirdepiiril, Narva maantee kõrval, ulatudes pea 400 m:i pikkuselt loodest kakku, kuna ta keskmine laius on 140 m:i ümber. Raadi järvikust (nimetatud vahel ka järveks) edelas kulgeb linnaliselt ehitustatud ala vahel Tallinna tänavast Meltsiveski tänavani pea 200 m:it pikk ja 40—50 m:it lai Meltsiveski tiik (vt. 204. joon.), millest samas suunas üle jõe asub vanas vallikraavis Botaanika-aia tiigike.

Nende veekogude olemasolu toeb põhjaveele. Paksud diluviaalsed kruusa- ja liivalademed on enamasti alati põhjavee vooluste soodustajaiks. See asjaolu kordus ka diluviaalse ainesega täidetud eeljääaegses Meltsiveski vagumuses, mida selgeimalt tunnistavad samanimelisse tiiki avanevad allikad ja läheduses asuvad kaevud. Tõenäoliselt joodavad linna poole voolavat põhjavett Salajärve veemassid. Vettjuhtivate kihtide paksus on Doss'i arvutuste järele 8 m:it, põhjavee vooluse laius 450—500 m, kuna lang küünib 1.78 ‰. Andmed puurimisist Meltsiveski tiigist kirdes näitavad põhjavee peavooluse aset aga tublisti sügavamal, ja arvatavasti tuleb nimetatud tiigi allikavesi just sügavamaist kihtidest.

Lisavagumuse edelaosas (üle Emajõe) suundus teine põhjavee voolus (niinim. Kaarli voolus) vastassihis ülalkirjeldatule. Ta asub jämedas kruusas ja saab vee tõenäolise jäävee setteisse tungivaist sademeist. Sellest põhjavee voolusest joodetud allikad avanevad Botaanika-aia tiiki. Nii aimab põhjavee pind üldiselt linna ja ümbruse reljeefi ja ta voolused suubuvad Meltsiveski vagumuse kohal Emajõkke, üks — kirdest, teine — edelast.

Ka linna varustumine veega toeb põhjaveele. Olgugi et senini mitmed kavad on esitatud (Guleke, Doss, Scupin, Koženy), ei ole linn veel jõudnud veevärgi ehitamiseni ja vee hankimine sünnib kaevude kaudu. Seejuures on jällegi rõhutatav, et veerikkamad kaevud asuvad linna läbival lisavagumusel ja lõpevad jämedas kruusas. Sügavaimad puurkaevud Tartus on: A le Coq'i õllevabrikul (Tähtvere tänaval), mille sügavus oruveerult 103.6 ja Emajõe tasemelt ligi 82 m, pärmivabrikul 87.2 või jõetasemelt 84.7 m ning Turu t. nr. 12 sügavusega 82.8 või 75.1 m. Veest vaesemad kaevud on devooni liivakivis.

Linna läbiv Emajõgi, mis mõjusa ürgoru suhtes tundub väikese nirena, kuid mis on kodumaa voolavate vete seas ometi üks suurimaist jõgedest, teeb omale teed läbi Virtsjärve kirdekallast servavate